

Yrkesretting og samarbeid

Vekk fra pulten av og til!

Fra individuelt arbeid til samarbeid

**Kari Repstad
Inger Margrethe Tallaksen**

Bli kjent – del inn i gruppe

- Still opp etter fornavn, etternavn, eller fødselsmåned, eller farger på klær, etc.
- Hils på hverandre
- Lag grupper på fire og fire – **lærer styrer!**

Mål:

Alle kan jobbe med alle

Variasjon fra faste grupper

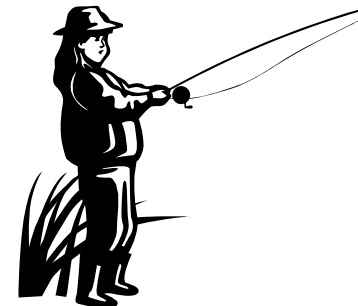
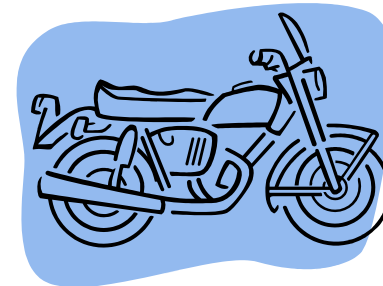
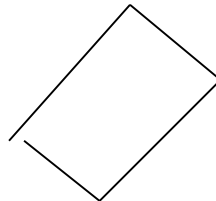
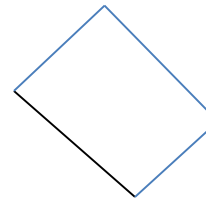
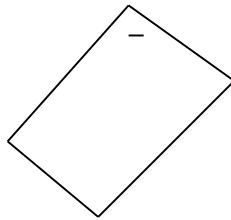
Grupper i klasserommet

Gruppebord på skrå!

I klassen: **Lag gruppeidentitet**

Mål: Understreke at **felleskap** er viktig i en arbeidssituasjon

Eksempler på roller i grupper

- Skriver
- Tidtager
- Oppmunttrer
- Oppgaveansvarlig
- Framfører
- Leder
- Instruktør
- Spørsmålsstiller
- Rydder / tinghenter

(Pluss gi nummer på medlemmene i gruppa, 1-4)

Grupper og grupper

Tradisjonelle grupper

- Jobber ofte ved siden av hverandre
- Mulighet for å "reise" gratis

Samarbeidsgrupper – som i arbeidslivet

- Oppgavetypen gjør elevene avhengige av hverandre for å lykkes
- Rollene utfyller hverandre
- Opplæring i samarbeidsferdigheter

Å jobbe i grupper

Elevene jobber i par eller grupper

Elevene må lære å samarbeide:

- Kroppsholdning
- Verbal holdning: Støtte, oppmuntre, etc.
- Kritisk verbal holdning: Stiller for eksempel spørsmål

Elevene får ulike roller i gruppen

Jo mindre gruppe, dess større individuelt ansvar

Vær bevisst når du lytter

(Michael Ende: Momo, eller kampen om tiden)

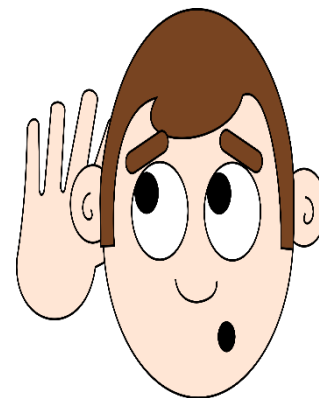
Hva kjennetegner ditt yrkesfag?

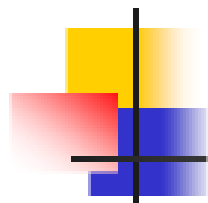
Snakk sammen to og to

Lytt aktivt

Lærer spør:

Hva sa samtalepartneren din?

Grupper og grupper

Gruppestørrelse – avhengig av hva du vil oppnå

Gjør gruppa større	Situasjon	Gjør gruppa mindre
	Lite tid →	
	Du vil se hvordan elevene samarbeider →	
	Du vil gi elevene ansvar →	
	Du vil øke støtte og samhold →	
	Elevene må øve seg i å samarbeide →	
←	Du vil lære elevene å samarbeide med flere	
←	Du vil at elevene skal bli tøffere	

06.09.2018

5

Kari Repstad og Inger Margrethe
Tallaksen, Variert undervisning-
medlæring

03.10.2018

Bli enige om å stille spørsmål til læreren!

Elevene i gruppa må bli enige om å stille spørsmål til læreren
Elevene formulerer spørsmålet sammen

En elev fra gruppa stiller spørsmål.

Førskriving – hjelper elevene i gang

- Fullfør setningene **individuell**
- Jeg tror at det er:
- Noen har sagt at det er:
- Jeg lurer på hvorfor:
- Jeg lurer på hvordan:
- Bruk hjelpesetninger! Det gir trygghet.

Nytt: Dybdelæring

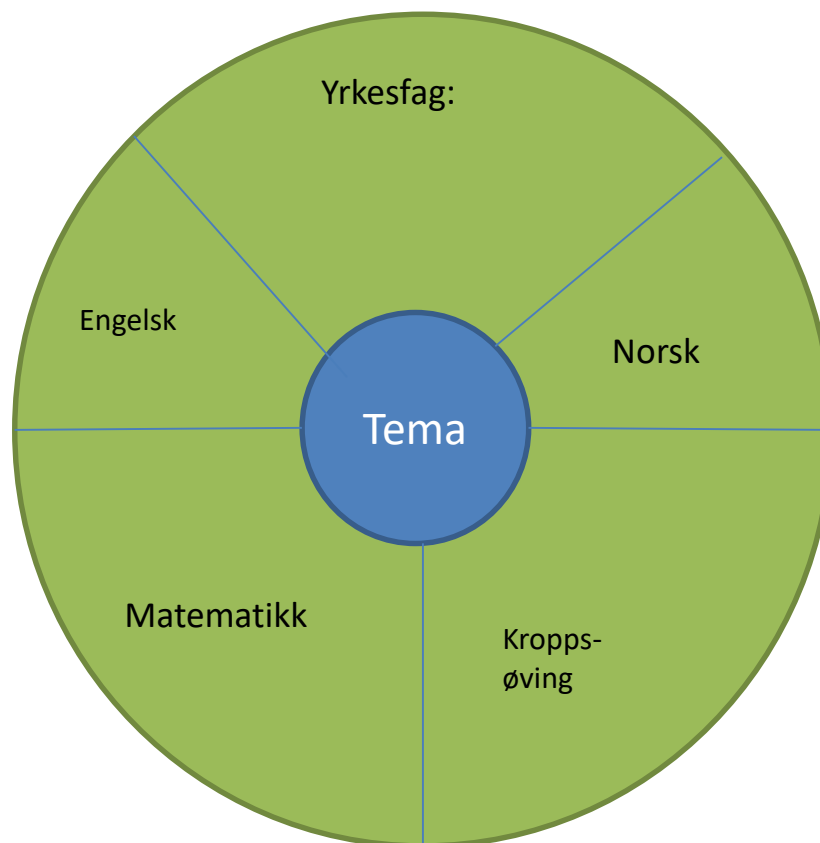
- **Definisjon av dybdelæring**
- Vi definerer dybdelæring som det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre.
- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/dybdelaring/>

Tverrfaglige temaer

- **Folkehelse og livsmestring**
- Fremme god psykisk og fysisk helse
- Sette egne grenser – respektere andres
- **Demokrati og medborgerskap**
- Fremme aktiv deltakelse
- Anerkjenne flertallets rett og mindretallets rettigheter
- **Bærekraftig utvikling**
- Ta ansvarlige valg, handle etisk og miljøbevisst
(Overordnet del)

Når lærere jobber sammen

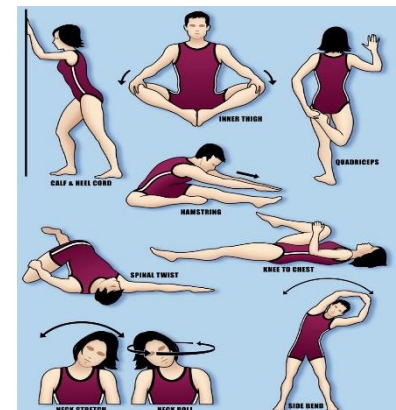
- Planlegging av tverrfaglig tema /arbeidsmåter

Tverrfaglig undervisning i praksis

Temaundervisning: Ungdom og kosthold

- Norsk: Tekster om ungdom og kosthold
- Matematikk: Regning og kalorier
- IKT: Mat på data
- Kroppsøving: Kosthold og trening
- Naturfag: Kroppen
- Engelsk: Mat i England
- Yrkesfag: Ernæring / kosthold

Yrkesretting

Tydeligere yrkesretting med nye læreplaner

- Enkelt sagt: Å knytte sammen fellesfagene og yrkesutdannelsen i undervisningen
- Relevans: Omfatter å benytte fagstoff, læringsmetoder og fagterminologi som har relevans for den enkeltes yrkesutøvelse

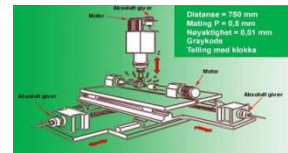
Vi tenker ofte ulikt om kunnskap i den videregående skolen

- Det allmenndannende kunnskapssynet
- Det teknisk – instrumentelle kunnskapssynet
- Det praksis- og erfaringsbasert kunnskapssyn

Dette fører til ulike måter å undervise på

I dette kurset jobber vi med arbeidsmåter som kan brukes i teoridelen av faget, men som også er viktige å ta med seg til «praksisrommet»

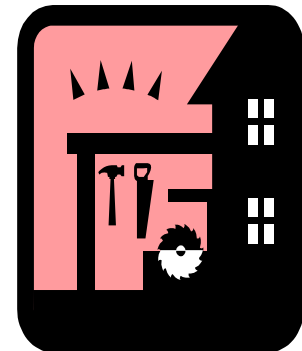

Mesterlære:

Konkret arbeid

- Arbeidet foregår der det er **flere tilstede** – **erfaring utveksles**
- Undervisningen skjer ofte i **verksted**
- Lærer **viser** hva som skal gjøres
- Elevene **øver**
- Resultatet er et **produkt**
- **Arbeidet kan kontrolleres opp mot teorien**

John Dewey / Lev Vygotsky / Amos Comenius

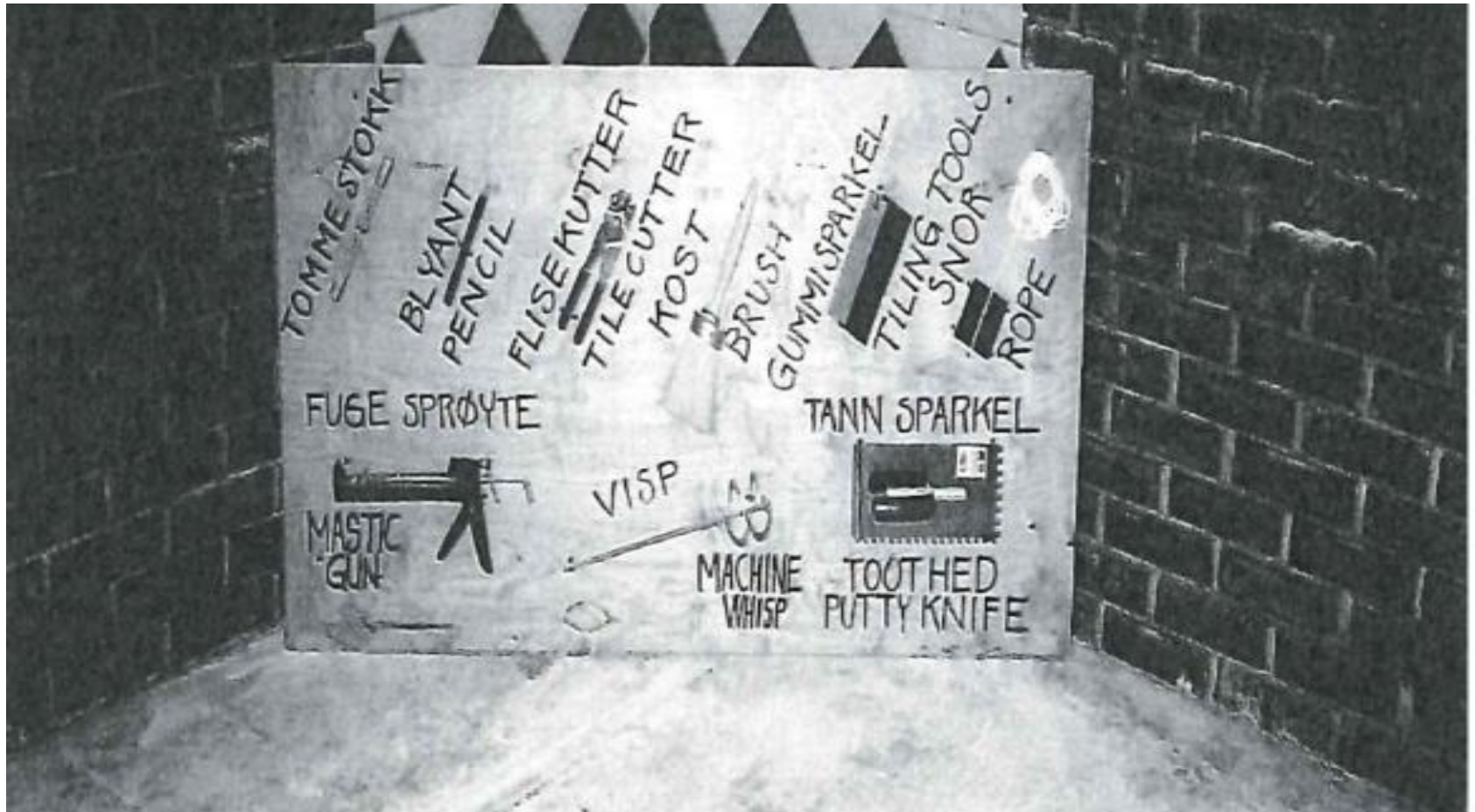
Mesterlære også i teorifagene / fellesfagene

«Tenk hvis fellesfaglærerne kunne bruke illustrasjoner og korte tekster i stedet for lange utgreiinger. Da ville det være mer sånn som vi jobber i yrkesfagene» (Terje Omestad, byggfaglærer, Tangen vgs.)

- Modeller
- Praktiske eksempler
- Eksempler fra arbeidslivet
- Øvelser
- Illustrasjoner
- Korte tekster

Hva med fagenes egenart? Skal alt yrkesrettes?

Engelsk på verkstedet

Læreplanmål – knyttes til yrkesfag

- **Kompetansemål:** Samfunnsfag, VG2:

- Mål for opplæringa er at eleven skal kunne.
- Definere omgrepet kultur og gje døme på korleis kultur, kjønnsroller og familie- og samlivsformer varierer frå stad til stad og endrar seg over tid

- Oppgave:

- Hvordan **definerer** læreboka kultur?
- Hvordan er **kulturen i din klasse**?
- Hva slags **kultur er det i ditt framtidige yrke**? Spør gjerne faglærer eller noen som jobber i yrket og ta notater.
- Er det **mest kvinner eller menn** som jobber i yrket?
- Hvordan er **fagspråket**? Gi eksempler
- Hva slags **verktøy / arbeidsredskaper** er viktige? Beskriv

Felles temaer / felles ferdigheter gir grunnlag for samarbeid

«Det er greit å yrkesrette engelsken. Det er jo greit å vite hva en sikring heter på engelsk» (Christopher)

Formål med elektrofag

Opplæringen skal også fremme entreprenørskap og nyskapning og bevisstgjøre om hvordan **økologiske sammenhenger knyttet til elektriske systemer kan bidra til å sikre miljøet**

Formål med naturfag

Samtidig skal naturfag bidra til at barn og unge utvikler kunnskaper og holdninger som gir dem et gjennomtenkt syn på **samspeillet mellom natur, individ, teknologi, samfunn og forskning**

Læreplanene

Helsefremmende arbeid	Kompetansemål
	- Gjere greie for samanhengar mellom helse og livsstil - drøfte og gi døme på kva den enkelte og samfunnet kan gjere for å betre eiga helse og folkehelsa, både psykisk og fysisk - Setje saman enklemåltid og vurdere energi-og næringsinnhald i tråd med tilrådingar om eit sunt kosthald frå helsetyresmaktene, drøfte helse-, livstils- og kosthaldsinformasjon og reklame i media
Matematikk	Regne ut næringsinnhold i mat
Norsk	«skrive tekster med tema og fagterminologi som er tilpasset eget utdanningsprogram, etter mønster av ulike eksempeltekster»: Lese/ skrive tekster om mat / analyse av reklame
Engelsk	Lese / skrive tekster om mat i England / finne ut om matskikker i England
Vurdering: Tverrfaglig skriftlig prøve	

Samarbeid og planlegging

« Teoriundervisningen må ikke være så langt fra det vi skal jobbe med, da kjeder vi oss bare»

(Christopher)

Uke	Kroppsøving	Norsk	Yrkesfag	Yrkesfag	Matematikk
	Kompetanse mål	Kompetanse mål	Kompetanse mål	Kompetanse mål	Kompetanse mål
Uke 35					
Uke 36					
Uke 3					
Uke 4					

Yrkesfagene

Mesterlære er yrkesfagenes grunnleggende arbeidsmetode!

Snakk sammen **to og to** om hvordan du best kan bidra til samarbeid med fellesfagene / yrkesfagene

Snakk sammen i gruppe på fire (Oppgaveansvarlig)

[Dette bildet](#) av Ukjent forfatter er
lisensiert under [CC BY-SA-NC](#)

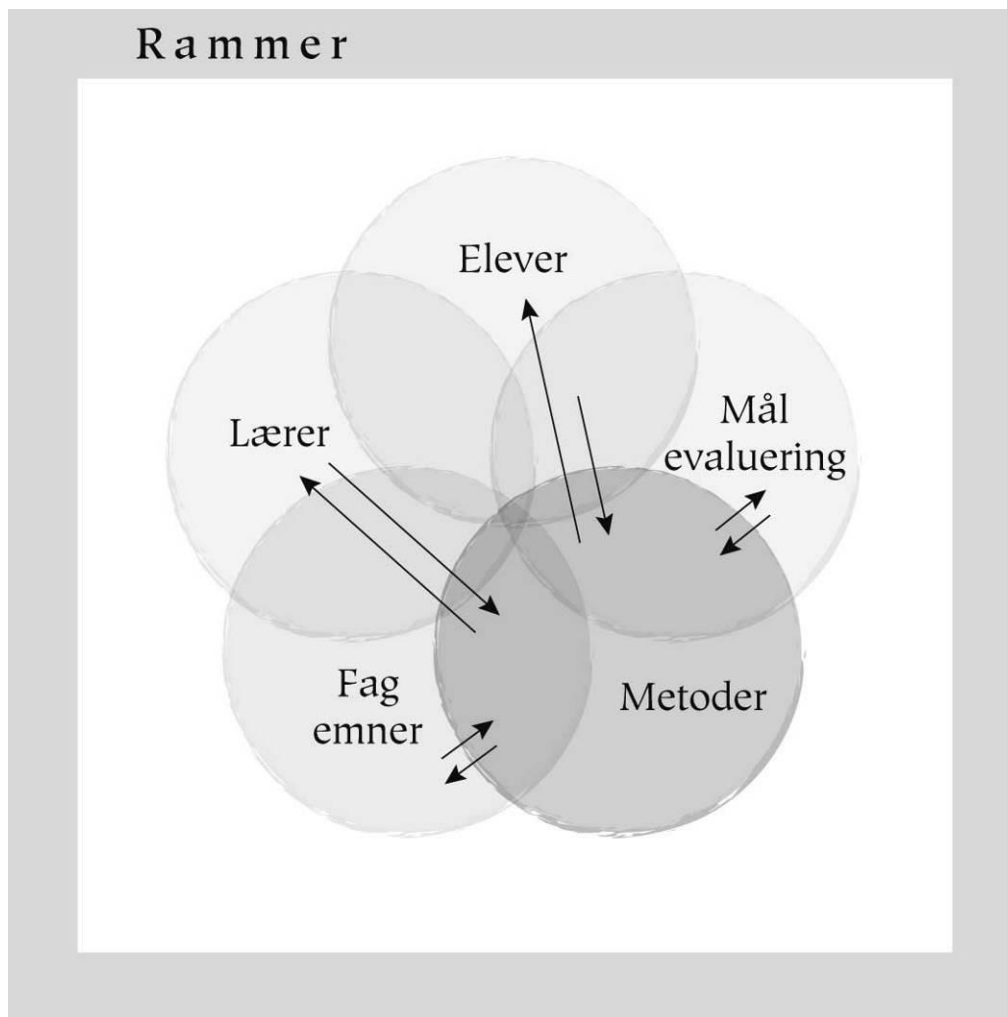

Fyr

Mange lærere bruker FYR- opplegg

Figur 4 Den didaktiske relasjonsmodellen

Samarbeid krever **klasseledelse**

«Til alle kolleger vil jeg si:

Våg å være stolt av det du kan og gjør! Våg å være voksen, våg å være tydelig, våg å ta beslutninger, våg å stille krav og være streng når det er nødvendig. Våg å være lærer.»

Inge Eidsvåg, 2005

Aktiver kunnskapen– strukturert på tid – to og to

Hva er det viktigste som er sagt til nå?

- Snakk sammen to og to i to minutter.

Samtalen styres på tid

Den som har størst sko begynner å snakke –

Del i firergruppa

Del i stor gruppe

Terje Ogden, klasseromsforsker

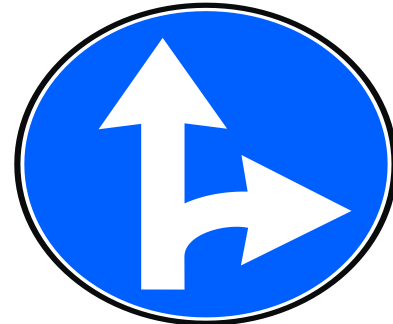
Klasseledelse er å skape:

- 1) **Fysiske strukturer** (stoler, pulter etc.)
- 2) **Sosiale strukturer** (relasjoner, forventninger, regler, rutiner, konsekvenser av brudd på regler) Lærer og elev er plassert **asymmetrisk** forhold til hverandre. **Relasjonsbygging** blir viktig.
- 3) **Pedagogiske strukturer** (ordner undervisning, læringsaktiviteter og vurdering)

Klasseledelse

- ✓ Rammene omkring undervisningen må være slik at undervisningen blir effektiv
- ✓ Lærer legger vekt på å **motivere** elevene – også for å bruke ulike arbeidsmåter: Indre / ytre motivasjon)
- ✓ Lærer må gi tydelige beskjeder
- ✓ Lærer må sørge for at det blir rolige overganger mellom arbeidsoppgavene

Klasseledelse

- ✓ Lærer må gi elevene klart tildelt **ansvar** i arbeidet
- ✓ Lærer må bidra til å bygge opp elevenes **selvtillit** og **identitet**
- ✓ Lærer må bruke arbeidsmåter som gjør at elevene får vist hva de kan
- ✓ Lærer må ha forventninger til elevene
- ✓ Lærer må gi tilbakemeldinger

Har du tenkt på noe annet?

Vi greier å konsentrere oss i 7 – 14 minutter

Skrive sammen – to og to

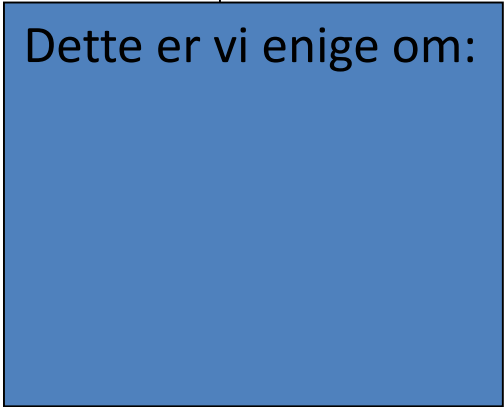
Hva er god klasseledelse

Elev A

Stikkord

Elev B

Stikkord

Dette er vi enige om:

Hva?

Læring gjennom å variere og samarbeide

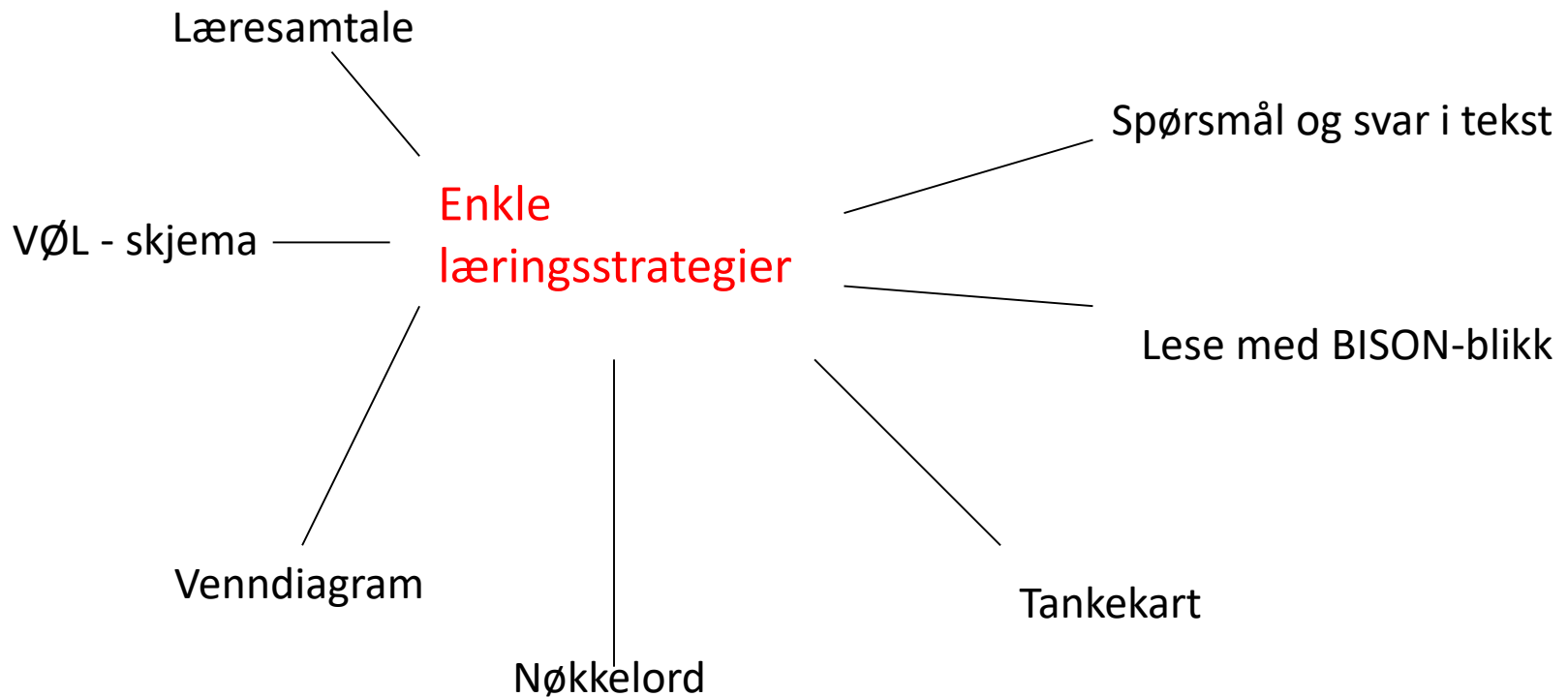
- **Lærerstyrt** arbeidsmetode med tydelig klasseledelse
- **Mange modeller** innenfor metoden
- Elevene jobber sammen i par eller **grupper**
- **Avgrenset** tid
- **Tydelige** oppgaver
- Kan brukes på **alle nivåer**
- Brukes **av og til, men bevisst!**

Elever må lære å lære

- Elevene må lære å lære (Ny overordnet del av læreplanverket)
- Elevene må bli bevisste på hvordan de lærer best
- Gjennom **trening** kan eleven utvide sitt repertoar av hensiktsmessige læringsstrategier

Elever må lære å lære

Elevers læringsstil	Forslag til undervisningsmåter
Lærer best ved å se	Tankekart Grafiske fremstillinger Film
Lærer best ved å høre	Fortelling Høytlesing Samtale
Lærer best i sosiale sammenhenger	Samarbeidslæring Gruppearbeid Prosjekt Dialog
Lærer best ved å være i bevegelse	Diskusjoner Samarbeidslæring Prosjekt Rollespill/dramatiseringer
Lærer best med musikk	Bruke musikk som passer til emnet Lage dikt eller regler for å huske noe Lytte på spesiell musikk under lesning
Lærer best alene	Jobbe alene, bruke lærebok og kilder Ta notater Sette egne mål

Tabell 3 Elevers læringsstil

+ en arbeidsmåte til:

- Lærer best ved å gjøre

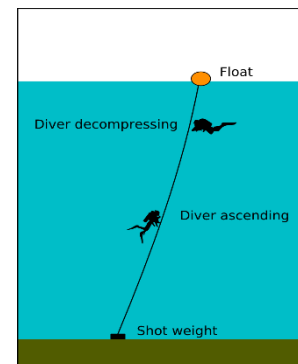

Vøfsl- skjema

Jobb sammen to og to

Mål: Du skal kjenne til noen av de mest brukte motorene (TIP)

Partene i arbeidslivet

Dette <u>vet</u> vi	Dette <u>ønsker</u> vi å vite	Hvor kan vi <u>finne</u> ut mer (med kildekritikk)	Slik vil vi <u>lære</u> det	Dette har vi <u>lært</u>

Figur 7 Læringspyramiden (her hentet fra David & Roger Johnson) Omdiskutert, men gjenkjennelig!

Hvorfor

- Alle blir sett
- Alle blir hørt
- Alle får deltatt

Grunnstruktur: Tenk selv, snakk med sidemannen, del i gruppa og i plenum

Hvilke arbeidsmåter mener du er best i teoridelen i en yrkesfagklasse? Hvorfor?

«Tavleundervisning» kan gjøres elevaktiv – bestem tidsbruken

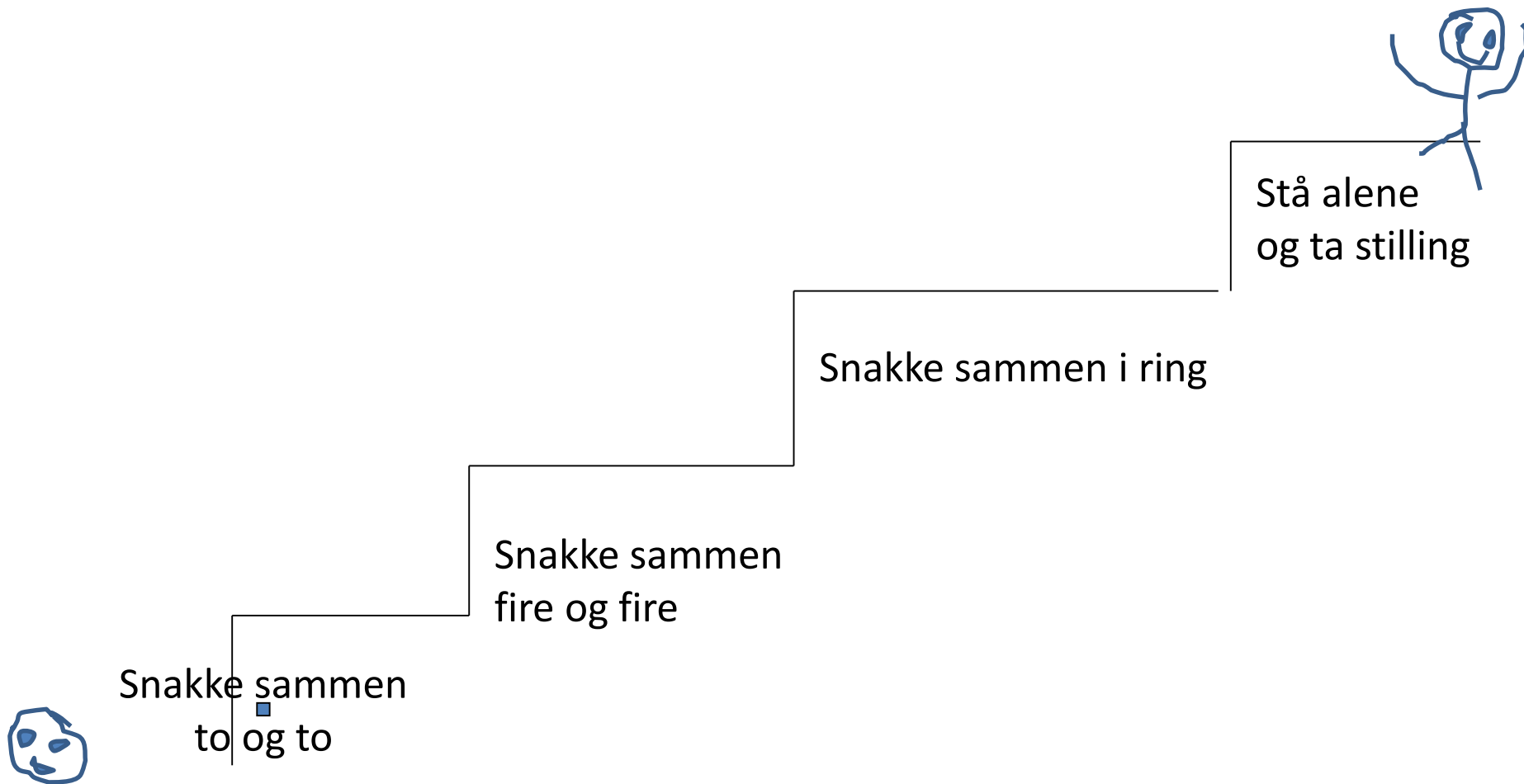
To og to:

Eks. 1: Tavleundervisning / Power-Point og forelesning: Stopp opp – be en elev fortelle, i løpet av to minutter, **hva som er blitt sagt / gjennomgått**

Eks. 2: Be elevene **stille spørsmål** til eller drøfte det du har sagt / skrevet

Bygg opp elevens selvtillit og kunnskaper

Hvorfor velge samarbeid som arbeidsmåte?

- En arbeidsmåte som skaper **relasjoner** og som minsker spenninger i klassen
- En arbeidsmåte som bidrar til **inkludering**
- En lærerstyrt arbeidsmåte som lærer elevene å **samarbeide** om oppgaver
- En arbeidsmåte som på en faglig måte lærer elevene å bruke **kunnskapene** i faget
- En arbeidsmåte som lærer elevene å **argumentere** saklig
- En **demokratisk** arbeidsmåte

Sagt av innvandrerelev:

- «Det som er bra er at først forklarer Kari det, så sier de jeg jobber sammen med det samme på elevspråk! Da lærer jeg det to ganger»

Læreplanene – ferdigheter og variasjon

Verbene i læreplanene **gir føringer for elevaktiv undervisning** også i samspill med andre **Studieforberedende:**

Lese, tolke, bruke, gjøre greie for, lokalisere, dokumentere, sammenlikne, beskrive, vurdere, fortelle, forklare, framføre, drøfte, vurdere, presentere, produsere, gjennomføre, undersøke, lage, sammenlikne

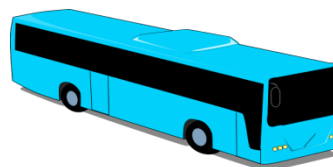
Helse –og oppvekstfag: Drøfte, gjøre greie for, utføre, bruke, forklare, sette sammen

Medier og kommunikasjon: Gjøre rede for, bruke, formidle, beskrive, drøfte

Service og samferdsel: Gjøre rede for, beskrive, bruke, lage, framføre, gjennomføre

Teknikk og industriell produksjon: Tolke, vurdere, forklare

Heste- og hovslagerfag: Forklare, presentere, begrunne

Stå opp og bli enige – sitt ned (repeteer, forklar, diskuter)

Hva vil det si at elevene skal:

- Gjøre rede for
- Drøfte
- Vurdere
- Forklare
- Bearbeide

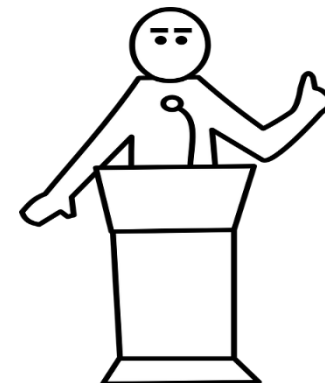

(Tenger: Avbiter, flattang, kombinasjonstang, rundtang, gripetang, rørtang)

Hvorfor stå opp?

Svar for alle de andre

Gruppe på fire

Spørsmål eller oppgave

- Gruppa diskuterer og forsikrer seg om at alle har forstått og kan svare.
- En svarer på vegne av gruppa (Skriver): **Vi mener at:** _____

Spørsmål:

- **Hvorfor er språk og fagspråk viktig i yrkesfag?**

Problembasert læring (PBL) - dybdelæring

Start med case som inneholder en problemstilling

Du får forespørsel fra en venn om du kan lage et hundehus til hunden hans. Den er stor og trenger mye plass. Tomta huset skal stå på er ulendt og han lurar også på hva som er best plassering. Du påtar deg arbeidet.

- Elevene må **analysere** problemet og spørre:
- Hva vet vi?
- Hva kan vi?
- Hva må vi vite mer om?
- Hvordan løser vi problemet med ulendt tomt?

Elevene drøfter og innhenter relevant informasjon, tegner, etc.- ----

Arbeidet munner ut i forslag til løsninger og hundehus på ulendt tomt

Felles

Sammenlikning- her ved hjelp av venndiagram

Jobb først individuelt, så to og to:

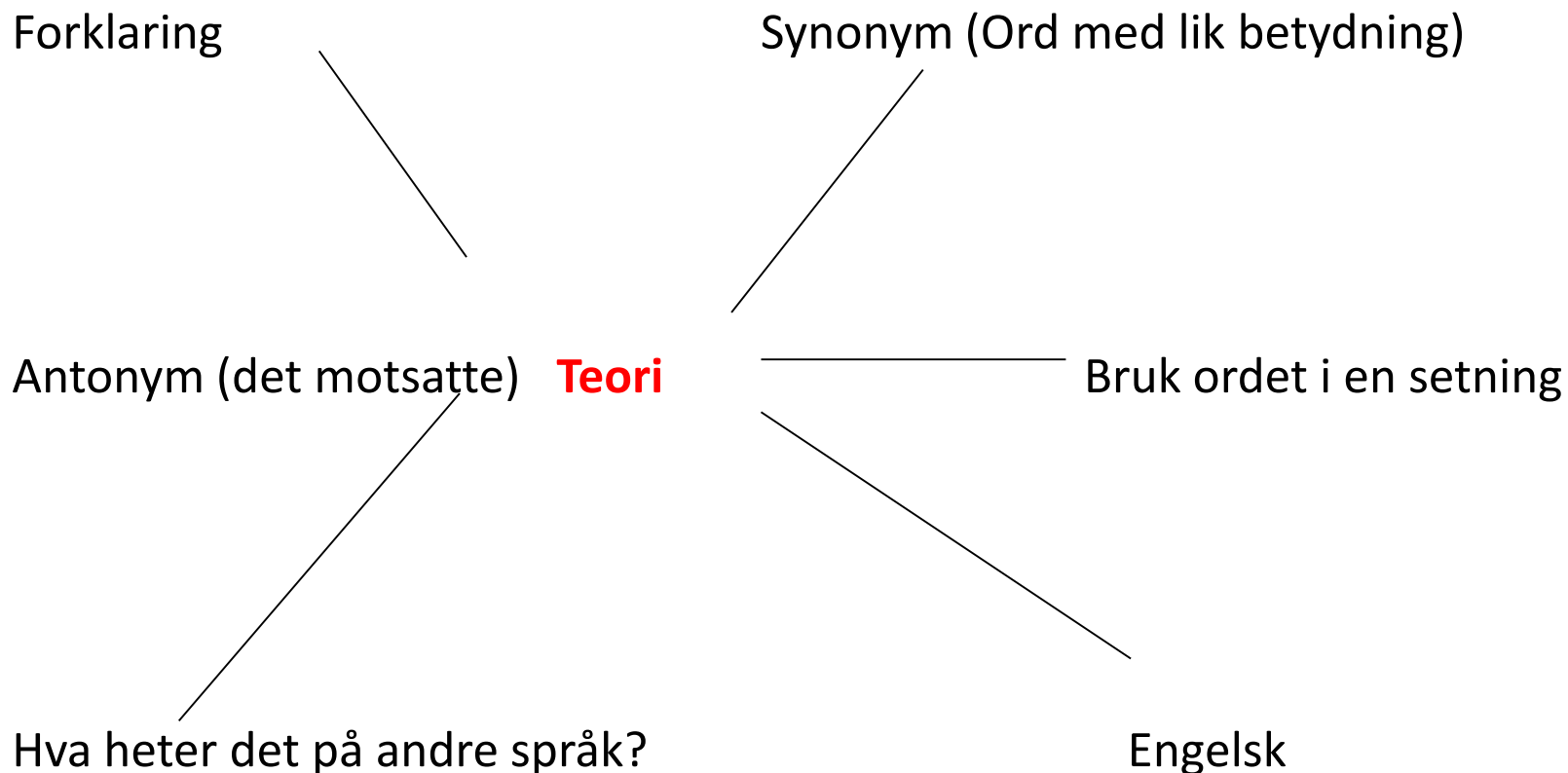
- Å sammenlikne ved hjelp av venndiagram: Finn fram til likheter / ulikheter

Alene: Dagens kosthold i Norge	Skriv sammen	Alene: Kosthold i Norge for 100 år siden
	Likheter	
	Ulikheter	

Begrepslæring (Felles)

Jobb sammen to og to

Parene presenterer ordene for hverandre: Teori /praksis

(Felles)

Begrepslæring i grupper

Kriminalitet, elektrodesveising, likninger, dialekt, vitaminer, **smitte**

Hver gruppe får tildelt et spørreord og skal stille så mange spørsmål som de kan til det oppgitte temaet med dette ordet:

- Hva
- Hvorfor
- Hvordan
- Hvem
- Når

Spørsmålene leveres til neste gruppe som skriver svar

Individuelt arbeid – samarbeid

«To tenker bedre enn en»

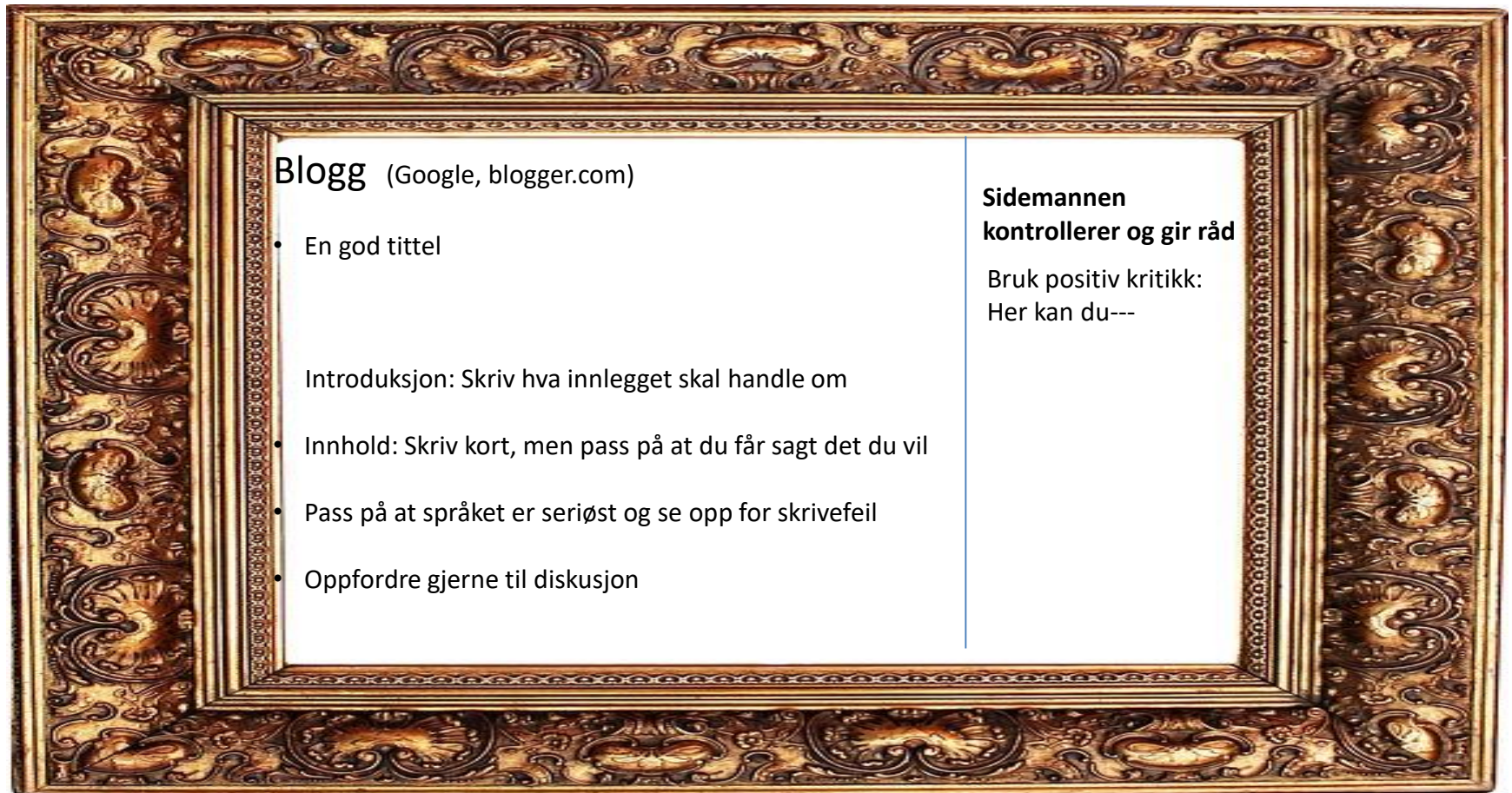
- Å skrive
- Å lese
- Å tenke
- **Hva er en fagforening?** – Noter stikkord **Elevene sammenlikner notatene to og to**
- Elevene **forbedrer /utvider**
- Lærer hører opp
- Deretter skriver elevene en tekst:
- Hvilken oppgave har kroppen? (Bruk skriveramme)

Skriveramme – her kan elevene jobbe to og to

Det bør være eksamen i alle fag Jeg er	Jeg er enig fordi	Jeg er uenig fordi	Hva er ditt viktigste argument?

Skriveramme

Rapporter, mail, blogg, brev, etc. har ofte skriverammer

Elever kan skrive blogg fra praksis: Må inneholde fagspråk og vise innsikt og forståelse. Bloggen kan knyttes til kompetansemål i læreplanen

Blogg fra kurs i variert undervisning

Overskrift:

- Hva skal du skrive om i bloggen?
- Hva slags kurs deltar du på?
- Hva har du lært til nå?
- Hvem har du samarbeidet med?
- Hva vil du gjerne lære mer om?

Å jobbe med problemstillinger

- Elevgruppa **lager** en problemstilling / oppgave
- Oppgaven **sendes** til en annen gruppe (lærer fordeler) som prøver å **løse** oppgaven / problemet
- Gruppa **presenterer** løsningen. Elevene avgjør om de **aksepterer** løsningen

Eksempel:

- Hvilket verneutstyr må en som arbeider med sveise – platearbeid ha for å beskytte seg mot helseskader og ulykker? (TIP)

Her og nå: Lag en problemstilling om skolemiljø

Møte på midten:

Elevene myldrer på sitt område

Elevene leser etter tur sine forslag

Gruppa diskuterer forslagene og summerer i midten

Tema: Har vi likestilling i arbeidslivet Norge?

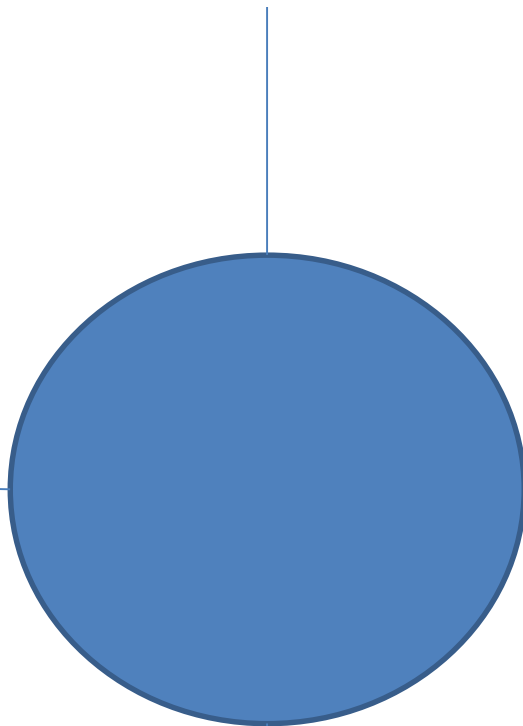
Elev nr. 1

Elev nr. 3

Elev nr. 2

Elev nr. 4

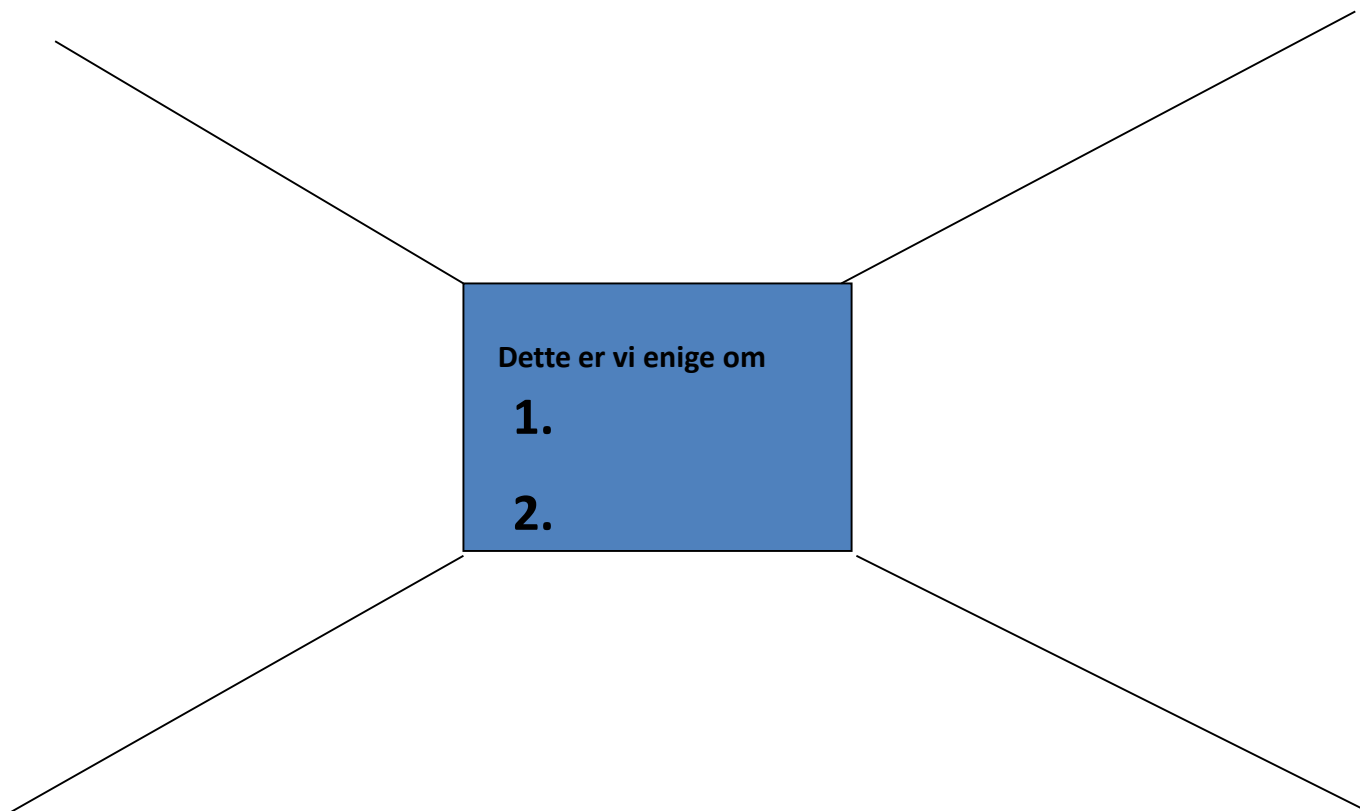
(Fritt etter FYR – treffsikker undervisning)

Skrive sammen og bli enige:

Hvilke krav vil du stille til et godt arbeidsmiljø og hvordan kan du selv bidra til at arbeidsmiljøet blir godt?

Skriv punkter som du mener er viktige

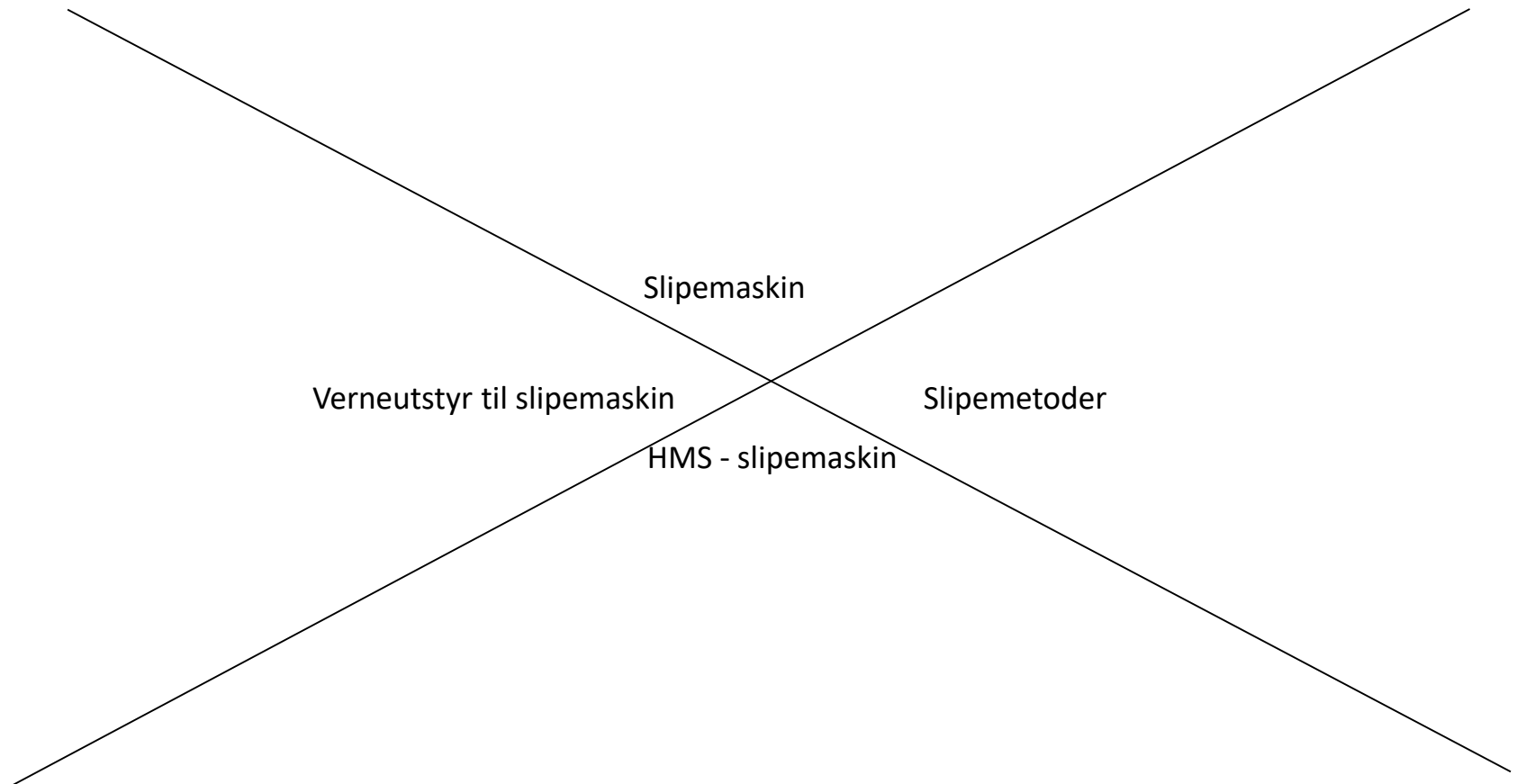

Diskuter fire og fire og bli enige: Hvem skal ut?

-
- _____ skal ut fordi _____
- _____ skal ut fordi _____

NHO – LO- FELLESFORBUNDET- BRANSJEFORENINGENE

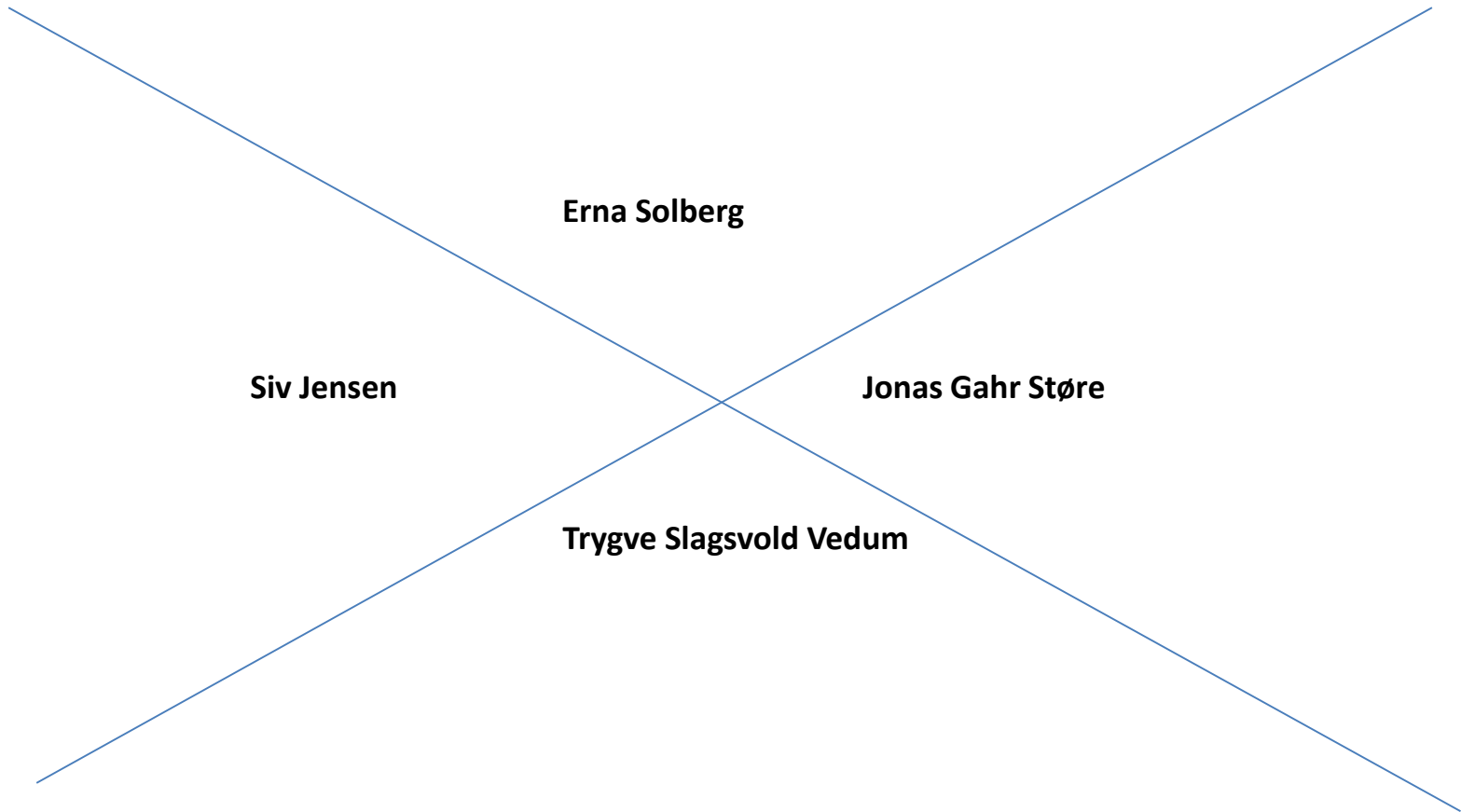
Bygg kunnskapene sammen

(Felles)

Bygg kunnskapene sammen:

(Eksempel: Slipemaskin, verneutstyr til slipemaskin, HMS slipemaskin, slipemetoder)

Tren tanken

Tren tanken: Hva kan gjøres for å redde miljøet?

Elevene får utdelt en konvolutt med argumenter i miljødebatten

De får i oppgave å sortere dem i tre kategorier:

Veldig viktig, mindre viktig og ikke viktig

Her må elevene sortere, vurdere og argumentere – alt viktig i dybdelæring!

Å lese i læreboka med BISON-BLIKK

- B – Bilder og bildetekster
- I – Innledning eller ingress
- S – Sammendrag eller siste avsnitt
- O – Overskrifter
- N – Nye ord eller NB-ord (som er spesielle ord å legge merke til i teksten)

Puslespill

Sett sammen teksten

- 1) Hver elev leser sin del høyt
- 2) Elevene setter teksten i rett rekkefølge
- 3) Lærer leser teksten høyt

Elev: «Det å jobbe med forskjellige deler av tekst for så å sette sammen, fungerer gøy innimellom»

Læresamtalen

Før samtalen må eleven:

- Lese teksten (Her: «Lese sammen –teksten»)
- Skrive nøkkelord eller lage tankekart

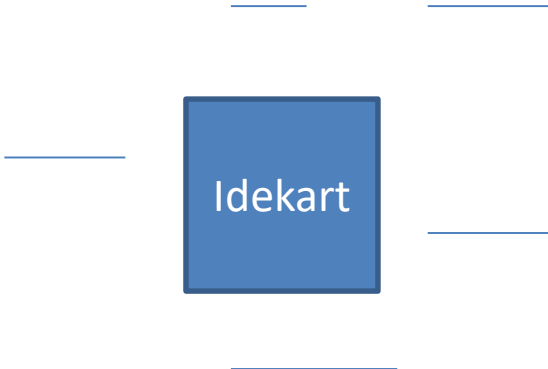
Selve samtalen: Elevene sitter to og to

➤ **Snakk etter tur. Begge må si noe i hver runde**

➤ Lærer starter samtalen:

1. Start: Jeg har lært at....
2. (Start: Jeg mener den viktigste setningen er...)
3. Start: Mitt faktaspørsmål er.... Den andre prøver å svare.
4. Start: Jeg lurer på..... Den andre prøver å svare

Til slutt: Lærer oppsummerer og tar opp spørsmål elevene ikke hadde svar på

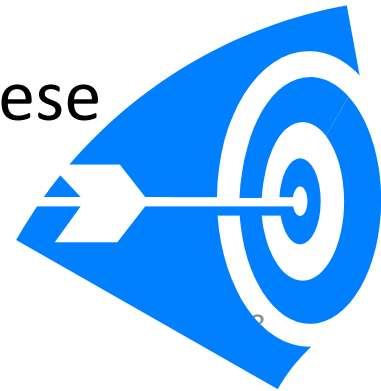

Idekart

Fokusdiskusjon – rygg mot rygg

Konflikthåndtering

- Lærer formulerer **tre** spørsmål til sentrale avsnitt i leksa/ teksten
- Elevene sitter i **par** med ryggen til hverandre
- **Hver elev** formulerer sitt svar
- Elevene **leser sine svar** for hverandre
- Elevene prøver å formulere et nytt og bedre svar i **fellesskap**
- **Individuelt ansvar**: Tilfeldige elever må lese parsvarene

Fleip eller fakta

Kan brukes før lesing av tekst og før undervisning om et emne

- Elevene står ved pultene
- Lærer leser et utsagn
- Hvis det er fakta blir eleven stående
- Hvis det er fleip setter eleven seg

Lese sammen:

Elevene sitter i grupper på 4 – elevene får nr. 1-2-3-4

- Oppgave : Skaffe seg oversikt over innhold i tekst:
  1. Del teksten inn i 4 avsnitt: Nr. 1 leser avsnitt 1 osv. – angi tidsbruk
  2. Alle enere møtes – diskuterer innhold- finner fram til det viktigste, etc.
  3. Elevene går tilbake til gruppa og deler det viktigste av innholdet med de andre

Idemyldring

Grupper på 4

Mange «gule lapper»

Eleven skriver en ide på en lapp og sier den høyt og legger den i midten.

Neste elev gjør det samme. Når alle ideene er kommet på bordet sorteres de i grupper som elevene kommer fram til.

Hvordan skal vi lage et godt arbeidsmiljø på skolen?

(Hva kan en gjøre for å få bukt med svart arbeid ?)

(Hvordan kan vi lage en hyggedag på eldresenteret?)

(Salget starter på kjøpesenteret i byen. Dere er bedt om å jobbe med service den dagen. Hva kan dere bidra med?)

Fagvandring i klasserommet

- Elevene går i gruppe fra plakat til plakat
- De leser og retter det andre ha skrevet ved bruk av + -
- De skriver så inn ny kunnskap
- Lærer oppsummerer plakatene

**Organisasjoner i
arbeidslivet**

(Skruverktøy)

**Lønns-
Oppgjør**

(Tenger)

**Hvordan kan vi
hindre
arbeidsløshet?**

(Slagverktøy)

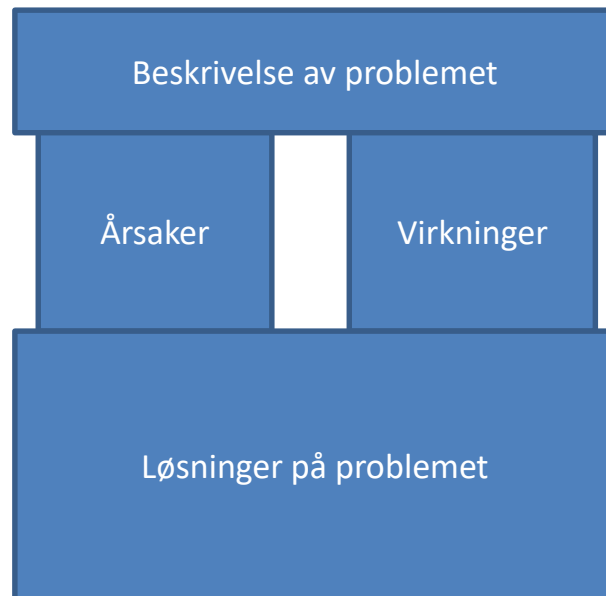

Problemløsning

4 elever beskriver problemet sammen
2 elever prøver så å finne årsaker til problemet
2 elever ser så på virkningene
4 elever prøver sammen å finne løsninger

Påstand/ problem:

Alt for mange elever føler seg stresset på skolen og i skolearbeidet

Arbeidsstasjoner

Elevene arbeider med et tema

Elevene er delt inn i grupper med roller

Lag arbeidsstasjoner med oppgaver innenfor temaet

Elevene må få tydelige instruksjoner

Elevene bør dokumentere at arbeidet er gjort:

a) Svar på oppgave

Alle hjelper skriveren med å notere

svar på oppgaven

Deretter skrives det individuelt:

Beskrivelse

Mappe

Rapport

Hva er
førstehjelp?

Stasjoner på et tip-verksted

Verktøygjen- kjenning	Lagermontasje	Prosess	Vedlikehold av utstyr	Norsk, matematikk, engelsk, naturfag

Eksempel på arbeidsstasjoner

Tema: Førstehjelp

En elev har skadet seg alvorlig på verkstedet. Han blør kraftig og er klam og blek.

Stasjon 1) Hva er livreddende førstehjelp?

Stasjon 2) Hvordan kan vi observere
pasienten for å kunne gi førstehjelp?

Stasjon 3) Hva må en gjøre hvis pasienten er
bevisstløs

Stasjon 4) Hva vet dere om den medisinske
nødsentralen?

Stasjon 5) Hva må være med i en god rapport om
hendelsen?

Bestem deg!

- Fire hjørner:

Tenk i 30 sekunder

Gå til den plakaten som best dekker din mening

Finn en partner å snakke med

Begrunn hvorfor du står der

Litt samtale

Bytt eventuelt plass

Bestem deg

Du har startet et firma sammen med en venn. Begge jobber hardt i en etableringsfase. Så begynner kundene å klage på at vennen din slurver og at regningene av og til er skrevet «med gaffel». Du vet at vennen jobber mye og har store utgifter og høye private lån.

Hva gjør du?

- Tar det opp med vennen og ber ham være mer nøye
- Overhører klagene
- Tar det opp og tilbyr hjelp til å ordne opp
- Vet ikke

Hva svarer du? - Matematikk

Du plukker jordbær og får valg mellom følgende avlønning:

1. 100 kr pr dag + 5 kr pr kurv du plukker
2. 8 kr pr kurv du plukker
3. Kr 100 pr time
4. Vet ikke

Hva vil du gjøre?

- Case: Handler om forbruk og økonomi og etikk

For elever: Tenk deg at du har lyst på ei jakke som er veldig moderne og som mange har. Du har spart nok penger og vil kjøpe jakka. Men, så leser du i avisen at akkurat den jakka er lagd av barn på en fabrikk i India. De får veldig lite betalt og har lange dager. De som selger jakka i Norge har stor fortjeneste av salget.

Hva gjør du?

1. Kjøper jakka
2. Lar være å kjøpe jakka
3. Vet ikke
4. Kjøper jakka og gir litt ti Redd Barna

Oppgave: Hva vil du gjøre?

- Case: Du går i sentrum av en storby og møter en ung mann som tigger. Han er narkoman og bor på gaten. Han ber deg om hjelp til å betale egenandelen til hospitet hvor han håper å bo til natten. Hva gjør du?
- 1) Gir ham penger
- 2) Snur deg vekk og går forbi
- 3) Snakker hyggelig med ham, men gir ikke penger
- 4) Vet ikke

«Hurtigdating»

- Sitt i to rekker med et A3-ark på pulten
  - En person sitter på hver side av pulten
  - Svar sammen på lærerens spørsmål – den som sitter fast på pulten noterer
  - En person flytter seg til venstre – nytt spørsmål
-
- Oppsummering / gjennomgang til slutt

Rollespill

Spill rollespillet: Klage fra restaurantgjester

- Sted: Restaurant – to gjester- to bord
- Deltakere: Servitør og to gjester
- Gjest nr. 1 klager på maten på en uhøflig måte
- Gjest nr. 2 klager på maten på en høflig måte
- Servitøren må håndtere begge gjestene på en profesjonell måte – hvordan?

Alle snakker med alle

- Alle står to og to på gulvet
- Lærer gir en samtaleoppgave
- Parene **snakker sammen** i noen minutter
- Lærer ber elevene **bytte partner**
- Elevene får samme oppgave, eller de kan få en ny oppgave

« Det er viktig med demokrati på arbeidsplassen»

«Er ytringsfriheten viktigere enn alle andre verdier i samfunnet?»

Diskusjon / drøfting når en sitter tett sammen:

- Vi snakker ansikt til ansikt
- Det gjør noe med språk og holdning
- Elevene har jobbet med argumentene på forhånd
- eller
- **de drøfter alltid to og to før de deltar i stor gruppe diskusjon**

Samtale – diskusjon i stor ring

« Hvordan får vi til et godt samarbeid på arbeidsplassen (skolen)?

(Hva er samarbeid? Toleranse, menneskerettigheter, god helse, medmenneskelighet, god arbeidsmoral?)

1. Del inn etter nummer
2. Diskuter to og to (Skaper trygghet)
3. Samtale i hele ringen: Dersom lærer utfordrer en elev kan samtalepartneren hjelpe

Vurderingskriterier og måloppnåelse

Elevene skal bygge bro sammen:

To elever er sensorer

Arbeidsredskaper: Limbånd, saks og A-4ark

Oppgave: Vurderingskriterier

- Bygg en bro på 20 minutter
- Vis samarbeid
- Broa skal være: 30 cm høy
- Broa skal være 60 cm lang
- Broa skal tåle å bære en lærebok på 1 kg

Høy måloppnåelse	Middels måloppnåelse	Lav måloppnåelse	Ingen måloppnåelse
Alle kriterier oppnådd	To kriterier oppnådd	Ett kriterium oppnådd	Ingen kriterier oppnådd

Vurderingssamtale i stor ring

- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/vurdering/filmer/filmer-fra-laresteder/fagsamtale-i-samfunnsfag-pa-vg2/>
- <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/vurdering/filmer/filmer-fra-laresteder/vurderingsovelse-i-begynnelsen-av-skolearet/>

Kameratvurdering -

Presentasjoner i gruppe
Gruppevurdering

Vurderingskriterier	Dette synes vi er bra	Dette bør dere jobbe mer med
1)		
2)		
3)		

Repetisjon

Hvilke ord kan dere fra timen – fyll ut

EKS: A-

A

B

C

D

E

F

G

H

I

Bevisstgjøring av elevene i samarbeidslæring

- **Vurdering av arbeidet i gruppa**

1) Bli **enige** om tre konkrete handlinger som hjalp oss å gjøre det godt i denne oppgaven

a) _____

b) _____

c) _____

2) Hvordan bidro hver enkelt av oss til at gruppen lyktes?

a) _____

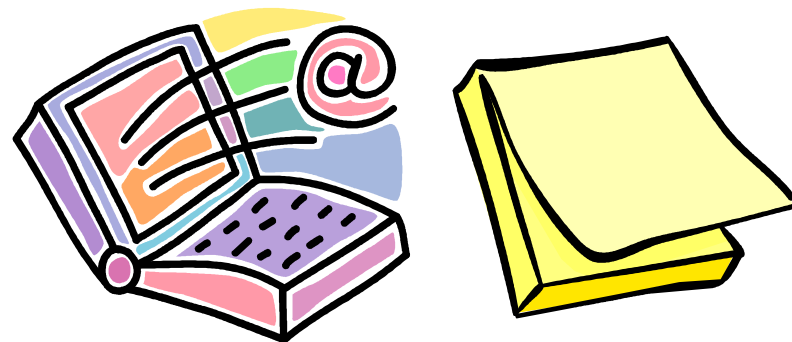
b) _____

3) En handling som vil hjelpe oss slik at vi blir enda bedre neste gang

a) _____

Tenkeskriving – beskjed til lærer

- Gul lapp:
- Dette har vi lært
- Dette var nytt
- Dette skjønte vi ikke
- Dette vil vi gjerne at du går gjennom en gang til
- Klistre opp på bestemt sted på veggen
- Da har du starten på neste time!

Enighetssirkel

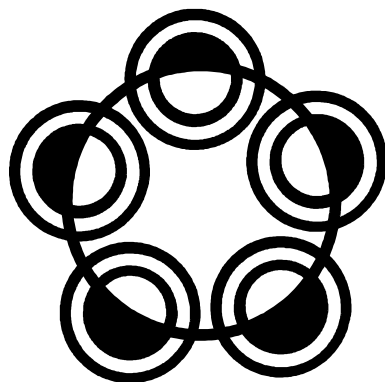

- Elevene står i sirkel med en pult i midten
- Lærer setter fram en faglig påstand
- Elevene går fram i sirkelen alt etter hvor enige de er i påstanden
- Spør elevene hvorfor de står der de står

Eksempel: Samarbeidslæring vil fungere godt i mitt fag

Repetisjon / avslutning/ i sirkel

- I dag har jeg skjønt / lært

Vygotsky (1896 -1934)

- Sosial konstruktivisme:

Kunnskap utvikles innenfor rammen av et sosialt samspill.

Språket er det viktigste redskap i kognitiv utvikling.

Den nærmeste **utviklingssonen**: Det som kan prestere med hjelp, kan man seinere greie uten hjelp

Når skal metoden brukes?

- Med ujevne mellomrom
- Metodene må ha en hensikt
- Ikke hele tida! Ikke hver time, ikke hele timer
- Ikke som eneste metode
- Som variasjon
- Systematisk – gjennom hele året
- **Lærer styrer!**

Spørsmål som vi ofte får

- Hva gjør vi når eleven ikke vil delta?
- Er arbeidsmåtene relevante i alle fag?
- Passer dette for de «svakeste» elevene?
- Kan vi få til vurdering når det undervises slik?

[Dette bildet](#) av Ukjent forfatter er lisensiert under [CC BY-SA-NC](#)

Litteratur

Repstad/Tallaksen: Variert undervisning – mer læring, Fagbokforlaget

Repstad: Yrkesretting av fellesfagene i videregående skole, Pedlex

Flatås: Samarbeidslæring i klasserommet, Pedlex

Paulsen: Oppgaver i yrkesfag, Pedlex

Johnson, Johnson and Holubec (1993) Som hånd i hanske

Oversatt og bearbeidet av Aage Osv. Aakervik. Pedagogisk psykologisk forlag.

